

Meldcode Mishandeling

Beleid Huiselijk geweld en Mishandeling

Moria Meldcode Mishandeling

1.	Inleiding.....	3
2.	Meldcode	4
	2.1 Meldcode als ondersteuning	4
	2.2 Meldnormen: Is melden noodzakelijk?	4
	2.3 De verantwoordelijkheden zorgverlener	4
	2.4 Beroepsgeheim en melden	5
3.	Huiselijk geweld	6
	3.1 Vormen van huiselijk geweld.....	6
	3.2 Signalen ouderenmishandeling	6
	3.3 Mogelijke lichamelijke signalen.....	6
	3.4 Mogelijke signalen in omgang met anderen.....	6
	3.5 Zichtbare signalen.....	6
	3.6 Mogelijke gedragssignalen.....	7
	3.7 Eigen deskundigheid	7
	3.8 Advies en hulp	7
4.	STAPPENPLAN meldcode huiselijk geweld en mishandeling	8
	STAP 1 Signalen in kaart brengen	8
	STAP 2 Overleg met gedragswetenschapper	8
	STAP 3 Gesprek met bewoner/bezoeker/vertegenwoordiger	8
	STAP 4 Wegen.....	9
	STAP 5 Beslissen.....	9

1. Inleiding

Moria heeft in dit document beschreven wat er moet gebeuren bij vermoedens van acute en structurele onveiligheid situaties bij huiselijk geweld en mishandeling. De stappen zijn beschreven volgens de principes Meldcode Mishandeling (per 1 januari 2019) Op deze manier kunnen de meldingen op een professionele wijze en volgens de norm omtrent Veilig thuis worden opgevolgd. De meldcode bestaat uit 5 stappen met een afwegingskader om de juiste stappen te nemen bij huiselijk geweld of mishandeling:

STAP 1 | Signalen in kaart brengen

STAP 2 | Overleg met gedragswetenschapper

STAP 3 | Gesprek met bewoner/bezoeker/vertegenwoordiger

STAP 4 | Wegen

STAP 5 | Beslissen

Medewerkers binnen Moria kunnen bij signalen van huiselijk geweld of mishandeling aan de hand van dit document samen met de coördinator zorg en extern deskundigen de stappen doorlopen om de situatie voor de bewoners en bezoekers weer veilig te maken of te houden.

2. Meldcode

2.1 Meldcode als ondersteuning

Een goede en zorgvuldige omgang met de zwijgplicht én met de noodzaak van het doen van een melding, vraagt veel van jou als zorgverlener. Daarom biedt de V&VN Meldcode jou een handreiking om op een verantwoorde en zorgvuldige manier met (een vermoeden van) huiselijk geweld of mishandeling om te gaan. Deze meldcode biedt je verder een referentiekader om te toetsen wat vanuit de eigen beroepsverantwoordelijkheid van jou als zorgverlener verwacht mag worden onder meer over het omgaan met het beroepsgeheim bij (een vermoeden van) huiselijk geweld of mishandeling.

De Rijksoverheid spreekt vaak van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Dit is een verzamelnaam voor geweld wat plaatsvindt in een relatie waar de een afhankelijk is van een ander. Dit is bij (kinder)mishandeling, huiselijk geweld ouderenmishandeling, seksueel geweld en uitbuiting het geval.

2.2 Meldnormen: Is melden noodzakelijk?

Een melding bij Veilig Thuis is vanuit je professionele norm noodzakelijk:

1. In ALLE gevallen van (vermoedens van) ernstig huiselijk geweld en kindermishandeling, dat wil zeggen (vermoedens van) acute en / of structurele onveiligheid. Als een slachtoffer zelf om hulp vraagt voor of zich uit over huiselijk geweld of mishandeling (een onthulling doet) kan dat opgevat worden als een acute crisis en valt als zodanig onder deze eerste meldnorm.

2. In alle ANDERE gevallen waarin je meent dat je, gelet op je competenties, verantwoordelijkheden en professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's)op huiselijk geweld en/of mishandeling.

3. Wanneer je hulp biedt of organiseert om zorgvragers te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling en constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt. Acute en structurele onveiligheid, waaronder ook onthulling. Onder acute onveiligheid wordt verstaan: Een zorgvrager die in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig. Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of mishandeling schat een professional allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen. Onder structurele onveiligheid wordt verstaan: Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld.

2.3 De verantwoordelijkheden zorgverlener

Bij het signaleren en aanpakken van huiselijk geweld en kindermishandeling mag van jou als zorgverlener worden verwacht dat je:

- alert bent op risicofactoren en signalen van huiselijk geweld en mishandeling
- actuele kennis hebt over risicofactoren en over signalen van huiselijk geweld en mishandeling en dat je deze kennis op peil houdt
- over vaardigheden beschikt om gesprekken te voeren met alle betrokkenen bij de mishandeling
- Je kent deze meldcode en kan het stappenplan inzetten met behulp van coördinator

2.4 Beroepsgeheim en melden

Omgaan met (een vermoeden van) huiselijk geweld of mishandeling vraagt om zorgvuldig handelen. Je hebt als zorgverlener een vertrouwensrelatie met de zorgvrager. Je dient te voorkomen dat die vertrouwensrelatie wordt geschaad, omdat daardoor de zorgverlening in het gedrang kan komen. Vanwege het belang van de zorgrelatie heb je als verpleegkundige of verzorgende een beroepsgeheim. Je hebt een zwijgplicht over alles wat binnen het kader van de zorgrelatie plaatsvindt (artikel 7: 457 Burgerlijk Wetboek, 7 artikel 88 Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg en de Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden, artikel 2.12). Tegelijkertijd moet je het belang van de zorgvrager centraal stellen (Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden, art. 2.2) en 'de zorg van een goed hulpverlener in acht nemen' (artikel 7: 453 Burgerlijk Wetboek). Vanuit het belang van de bescherming van slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling, kan dat betekenen dat je als zorgverlener bij (een vermoeden van) huiselijk geweld of mishandeling je beroepsgeheim moet doorbreken.

3. Huiselijk geweld

(Dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eengerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten.

3.1 Vormen van huiselijk geweld

- **Lichamelijk geweld:** slaan, schoppen, door elkaar schudden
- **Psychische mishandeling:** vernederen, schelden
- **Verwaarlozing**
- **Seksueel misbruik:** verkrachting binnen relatie en seksuele (kinder)mishandeling
- **Schending van rechten:** bijvoorbeeld beperking van bewegingsmogelijkheden
- **Financiële uitbuiting**
- **Belaging:** stalking
- **Eengerelateerd geweld:** geestelijk of lichamelijk geweld in reactie op een (dreiging van) schending van de (familie)eer en huwelijksdwang
- **Kinderen als getuigen:** blootstelling aan partnergeweld
- **(Kinder)mishandeling**
- **Ouderenmishandeling:** vaak een gevolg van overbelaste mantelzorg c.q. ontspoorde zorg
- **Oudermishandeling:** een (pleeg)kind mishandelt de (pleeg)ouder

3.2 Signalen ouderenmishandeling

Ouderen moeten zich veilig voelen en veilig zijn. Toch heeft 1 op de 20 ouderen te maken met mishandeling. Het is belangrijk om de signalen te herkennen, in kaart te brengen en actie te ondernemen. Bij mishandeling is niet altijd sprake van kwade wil. Soms wordt de zorg over de oudere iemand teveel.

3.3 Mogelijke lichamelijke signalen

- Is versufter of lusteloos
- Heeft (onverzorgde) wonden
- Heeft (plotseling) een slechte hygiëne, zoals vieze haren of een onverzorgd gebit
- Ziet er moe uit, valt af of is lang ziek
- Is ondervoed en heeft vaak honger of valt flauw
- Is uitgedroogd, heeft veel dorst en hoofdpijn en plast weinig
- Heeft blauwe plekken, schrammen, striemen of littekens

3.4 Mogelijke signalen in omgang met anderen

- Is bang voor bepaalde plekken of mensen
- Wil niet meer aangeraakt worden
- Kijkt weg bij oogcontact

3.5 Zichtbare signalen

- Heeft de deuren vaak op slot
- Heeft onverklaarbare schulden of een huurachterstand
- Kan geldopnames niet verklaren
- Raakt waardevolle spullen uit huis kwijt
- Verandert zijn of haar testament ineens
- Het is lastig om hem of haar alleen te spreken

3.6 Mogelijke gedragssignalen

- Kan zich slechter dan anders op een taak of gesprek focussen
- Is zonder duidelijke oorzaak bang, boos, verward of depressief
- Is (plotseling) overdreven druk of juist overdreven rustig
- Vindt zichzelf niets waard en zegt negatieve dingen over zichzelf of anderen
- Doet alsof er niks bijzonders aan de hand is

Herken je 1 of meer signalen? Dat betekent niet direct dat er sprake is van mishandeling. Je kunt er bijvoorbeeld op letten of bepaald gedrag langere tijd achter elkaar voorkomt. Of juist zien dat de oudere erg is veranderd. Om beter overzicht te krijgen van de situatie, helpt het om de signalen te rapporteren en in beeld te brengen. Twijfel je over de signalen? Ga in gesprek om duidelijkheid te krijgen en volg de stappen in deze meldcode.

3.7 Eigen deskundigheid

Tot slot een advies. De lijstjes met signalen wijzen je de weg bij het in kaart brengen ervan. Ze zijn niet meer en niet minder dan een hulpmiddel. Om goed te kunnen handelen, is het belangrijk dat je altijd uitgaat van je eigen deskundigheid. Als hulpverlener heb je kennis van de doelgroep en van signalen van huiselijk geweld. Jij bent bij uitstek degene die afwijkend gedrag kan signaleren. Vertrouw op je kennis, ervaring en intuïtie en neem je gevoel over de situatie serieus. Maak concreet waar je je feitelijk zorgen over maakt en deel je zorgen met een deskundige collega (coördinator, specialist ouderengeneeskundige, huisarts, aandachtsfunctionaris van Platform Huiselijk Geweld)

3.8 Advies en hulp

Organisatie	Telefoonnummer/website
Politie	112 (spoed) 0900 8844 (algemeen)
Veilig Thuis	0800 2000 (landelijk telefoonnummer) 013 7516789 (voor professionals)
Klantenbureau van Sterk Huis	013 5433073
CIT (Crisis Interventie Team)	0800 – 8013
Ik vermoed huiselijk geweld	https://www.ikvermoedhuiselijkgeweld.nl/ouderenmishandeling
Veilig thuis	www.veiligthuis.nl
Sterk thuis	www.sterkhuis.nl
Rijksoverheid	www.rijksoverheid.nl
ANBO	0348-466-666
Nationaal Ouderenfonds	Helpdesk Welkom Online
Lastig om openbaar te bellen?	Bel apotheek zeg 'masker 19' dan komt er altijd actie voor hulp

4. STAPPENPLAN

meldcode huiselijk geweld en mishandeling

Wanneer gebruikt een professional de meldcode?

Een professional doorloopt de stappen van de meldcode als hij of zij vermoedens heeft van huiselijk geweld of ouderenmishandeling.

STAP 1 | Signalen in kaart brengen

- Beschrijf wat je ziet en hoort. Concreet en op basis van feiten.
- Breng naast de risicofactoren in kaart wat er goed gaat in relatie tot de zorgen.
- Belangrijk: wees voorzichtig. Het zien van signalen hoeft nog niet te betekenen dat er ook werkelijk sprake is van huiselijk geweld of mishandeling! Belangrijk: wijzen de signalen overduidelijk op een acuut onveilige situatie? Neem dan direct contact op met de politie, nog voor stap 2

TIPS

- Bij dreiging van eengerelateerd geweld consult vragen voordat je handelt.
- Beschrijf en rapporteer objectief
- Eigen deskundigheid staat voorop. Ga altijd uit van jouw eigen deskundigheid. Vertrouw op je kennis, ervaring en intuïtie en neem je gevoel over de situatie serieus.
- Gebruik en raadpleeg een risicotaxatie instrument

STAP 2 | Overleg met gedragswetenschapper

- Overleg altijd intern met de gedragswetenschapper. Vraag daarnaast advies bij Veilig Thuis.
- Overleg altijd intern met de gedragswetenschapper. Samen met de gedragswetenschapper maak je een analyse aan de hand van de verzamelde informatie:
 - ❖ Waar zijn we bang voor op het moment dat de situatie blijft zoals deze is?
 - ❖ Waar hebben we nog geen duidelijkheid over en welke vragen moeten dan gesteld worden aan de cliënt?
- Vraag daarnaast advies bij Veilig Thuis.

TIPS

- Toestemming van bewoner/bezoeker/vertegenwoordiger voor het verstrekken van gegevens is nodig bij extern overleg.
- Toestemming om Veilig Thuis te bellen hoeft niet als het anoniem wordt voorgelegd. Daarnaast is toestemming bijmelden echt gewenst, maar niet noodzakelijk.
- Vraag Veilig Thuis aan te sluiten bij een gesprek. Dat kan helpen om een grens te trekken en zorgen gezamenlijk te uiten.

STAP 3 | Gesprek met bewoner/bezoeker/vertegenwoordiger

Praat met bewoner/bezoeker/vertegenwoordiger om je zorgen te delen en verdere informatie te verzamelen. Indien wenselijk vraag je veilig Thuis aan te sluiten bij dit gesprek vanuit partnerschap en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Bereid je goed voor en geef bewoner/bezoeker/vertegenwoordiger tijd en ruimte om te reageren. Wanneer de betreffende persoon de zorg erkent kun je motiveren of toe leiden naar hulp.

- Leg doel gesprek uit
- Beschrijf feiten en waarnemingen
- Nodig uit tot reageren
- Benoem waar je bang voor bent als de situatie
- Kijk naar reactie, interpreteer daarna
- Stel verduidelijkingsvragen
- Vat gesprek samen
- Is de boodschap aangekomen?

Geen gesprek met bewoner/bezoeker/vertegenwoordiger mogelijk

- Als acute veiligheid van bewoner/bezoeker/omgeving in het geding is. Maak melding bij Veilig Thuis.

TIPS

- Bedenk hoe je je gesprek introduceert.
- Zorg dat je je zorg helder en concreet kunt uitleggen.
- Spreek vanuit jezelf (ik denk, ik zie), maak richting de aanwezigen geen verwijten.
- Rond het gesprek af met een samenvatting en check of de boodschap duidelijk is.
- Let op de reactie van de aanwezigen en geef eventuele emoties de ruimte.

STAP 4 | Wegen

Signalen, advies en gesprek samen geven je veel informatie. Nu gaat het erom met die informatie te bepalen hoe ernstig de situatie is en wat er precies aan de hand is. Samen met je gedragswetenschapper maak je de weging of er voldoende of onvoldoende veiligheid is. Ook weeg je of er sprake is van structurele onveiligheid.

- Is er vermoeden? Leg doel gesprek uit
- Beschrijf feiten en waarnemingen
- Nodig uit tot reageren
- Is er vermoeden van geweld
- Is er acute of structurele onveiligheid
- Kan je hulp organiseren
- Is er acceptatie van hulp
- Is het veiliger?

TIPS

Let erop dat je zo objectief mogelijk beschrijft wat je hebt gezien en gehoord.

STAP 5 | Beslissen

Het gaat om de bescherming van de bewoner/bezoeker/omgeving.

Aan de hand van de verzamelde informatie beslis je:

- Is melden noodzakelijk? (is er sprake van acute of structurele onveiligheid dan melden)
- Is hulp bieden organiseren ook mogelijk? Informeer de cliënt.
- Bied je zelf hulp wanneer er geen sprake is van acute of structurele onveiligheid? Volg dan de effecten en doe alsnog melding als de situatie niet verbetert.
- Melden bij Veilig Thuis en/of hulp verlenen

TIPS

- Bereid het gesprek met bewoner/bezoeker/vertegenwoordiger goed voor.
- Vertel bewoner/bezoeker/vertegenwoordiger dat je melding gaat doen.
- Leg uit wat Veilig Thuis is en doet.

De meldcode kan na elke stap afgesloten worden.

Leg dit altijd met onderbouwing vast in het zorgdossier.